

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliarvm Omnivm Generalivm Et Provincialivm Collectio Regia

Ab anno MCLXXXI. ad annum MCCCXIV.

Parisiis, 1644

Capitvla.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15974

nasterium contra prohibitionem Gaufridi filii Petri comitis de Essexe, tunc temporis summi iustitiaris Angliæ. In quo Concilio idem archiepiscopus subscripta promulgauit decreta, statuens ea a suis subiectis inuolabiliter obseruari.

ANNO
CHRISTI
1100.

TITVLI CAPITVLORVM.

I. <i>Vt verba diuini officii, distincte proferantur.</i>	VIII. <i>Nihil exigendum pro sacramentis administrandis.</i>
II. <i>Quod non liceat presbytero bis in die celebrare.</i>	IX. <i>Ne decima minuat occasione mercedis seruientium vel messorum.</i>
III. <i>De baptisate vel confirmatione, si dubitetur.</i>	X. <i>Ne clerici in sacris ordinibus constitui focarias habeant.</i>
IV. <i>De penitentia.</i>	XI. <i>Quales persone debeant contrahere matrimonium.</i>
V. <i>Quo modo archiepiscopus, episcopus, & eorum officiales debeant hospitari cum subiectis.</i>	XII. <i>Diffamatis publica fama indicatur purgatio.</i>
VI. <i>Ne quis ordinetur sine certo titulo.</i>	XIII. <i>Vt leprosi cæmeterium & propriam habeant capellam.</i>
VII. <i>Quod non liceat excommunicationis sententiam proferre, nisi canonica commonitio præcedat.</i>	XIV. <i>Ne aliquis sine episcopali auctoritate ecclesiastica beneficia de manu laica recipiat.</i>

CAPITVLA.

I.

CVM in diuinis officiis non sine periculo corporum & animarum erretur, salubri prouisione consilii prospeximus, vt a quolibet sacerdote celebrante verba Canonis rotunde dicantur, & distincte, nec ex festinatione retracta, nec ex diuturnitate nimis protracta. Non est enim ibi diu immorandum propter insurgentes cogitationes*, quæ, vt muscæ morientes, perdunt suauitatem vnguenti. Similiter & omnes horæ & omnia officia aperte & distincte dicantur, ita quod ex festinatione nimia non præcidantur, vel syncopentur. Quod si obseruatum non fuerit, sacerdotes hoc non obseruantes post trinam admonitionem

* quia
muscæ

vsque ad condignam satisfactionem suspendantur. Saluo in omnibus sacrosanctæ Romanæ ecclesiæ honore & priuilegio.

II.

Non liceat presbytero bis in die celebrare, nisi necessitate urgente; & tunc idem cum in die bis celebrat, post primam celebrationem & sanguinis sumptionem nil infundatur calici. Sane post primam celebrationem diligentissime absorbeantur stillulæ de calice, & digiti sugantur, vel lingua lambantur, & lauentur, reseruata lotura in vase mundo ad id specialiter deputato; quæ lotura sumatur post secundam celebrationem. Hæc ita se habeant, nisi in prima celebratione adsit diaconus, vel alius minister honestus, qui loturam sumere possit. His adiicimus, vt reponatur eucharistia in pyxide munda & honesta, & in pixide munda & honesta deferatur ad ægrum linteo mundo superposito, & lucerna præcedente ac cruce, nisi æger valde remotus fuerit. Renouetur quoque hostia ipsa singulis dominicis diebus, habeaturque certitudo circa ipsam eucharistiam, ita quod non sumat non consecratam pro consecrata. His adiiciendum decreuimus, vt secreto non detur communicatio eucharistiæ impetenti, sed publice & instanter petenti danda est, nisi publicum sit eius delictum. Saluo in omnibus, &c.

III.

De baptisate vel confirmatione si dubitetur, sacrorum Canonum statuta sequentes, statuimus vt conferatur, quia non dicitur iteratum quod

non scitur fuisse collatum. Ideoque baptizetur expositi, de quorum baptismo dubitatur; siue inueniantur cum sale, siue sine sale. Adiciamus etiam, vt nullus teneatur ad confirmationem a patre vel matre, vel vitrico, vel nouerca. Et vt non liceat diaconibus baptizare, vel pœnitentias dare, nisi duplici necessitate, videlicet, quia sacerdos non potest, vel absens, vel stulte non vult, & mors imminet puero, vel ægro. Si vero in necessitate puer baptizetur a laico, quod fieri potest a patre vel a matre absque matrimonii præiudicio, sequentia immersionem, non præcedentia, per sacerdotem expleantur. Saluo in omnibus, &c.

IV.

Cum pœnitentiæ, quæ est secunda tabula post naufragium, tanto maior adhibenda sit circumspectio, quanto magis est necessaria post lapsum reparatio, nos sacrorum Canonum statuta sequentes, præcipimus vt sacerdotes in pœnitentia diligenter attendant circumstantias, quantitatem scilicet personæ, & quantitatem delicti, tempus, locum, causam, moram in peccato factam, deuotionem animi pœnitentis; & vt pœnitentia talis iniungatur vxori, vnde non reddatur marito suo suspecta de aliquo occulto & enormi peccato: idem de marito conseruetur. Nullus etiam sacerdos post lapsum, antequam confiteatur, ad altare præsumat accedere celebraturus. Id adiciamus ad sacerdotum cupiditatem refecandam, vt Missæ non iniungantur in pœnitentia his qui non fuerint sacerdotes. Saluo in omnibus, &c.

V.

V.

Cum inter ea quæ statuta sunt a modernis patribus Lateranense Concilium celeberrimum sit, & omni modo conseruatione dignissimum, nos ipsius instituta humiliter ac deuote sequentes, decernimus, vt archiepiscopus parochias visitans quadragesimum vel quinquagesimum euectionis numerum, episcopus vicesimum vel tricesimum, nequaquam excedant; archidiaconus vero quinque aut septem, decani constituti sub episcopis, duobus equis contenti existant. Nec cum canibus venatoriis aut auibus proficiscantur; sed ita procedant, vt non quæ sua sunt, sed quæ Iesu Christi quærere videantur. Prohibemus etiam ne subditos suos talliis & exactiõibus episcopi grauare præsumant. Sustinemus autem pro multis necessitatibus, quæ aliquotiens superueniunt, vt, si manifesta & rationabilis causa extiterit, cum caritate modicum ab eis valeant auxilium postulare. Cum enim dicit Apostolus: *Non debent filii thesaurizare parentibus, sed parentes filiis,* multo longe a paterna pietate videtur, si præpositi subditis suis graues existant, quos in cunctis necessitatibus pastoris more debent fouere. Archidiaconi aut sui decani nullas exactiões vel tallias in presbyteros seu clericos exercere præsumant. Sane, quod de supradicto numero euectionis secundum tolerantiam dictum est, in illis locis poterit obseruari, in quibus ampliores sunt redditus, & ecclesiasticæ facultates: in pauperibus autem locis tantam volumus teneri mensuram, vt ex accessu maiorum minores non debeant grauari, ne sub tali indul-

Concil. Tom. 28.

N

gentia illi qui paucioribus equis uti solebant hactenus, plurimam sibi credant potestatem indultam. Spectat autem ad visitationis officium ea in primis quæ ad salutem animarum pertinent, cum omni diligentia procurare, & ut vnaquæque ecclesia habeat calicem argenteum, & vestimenta sacerdotalia sufficientia & honesta, & libros necessarios, & utensilia, & cetera, quæ spectant ad cultum & reuerentiam sacramenti. Sane ad præcidendum tam auaritiæ quam negligentiam vitium auctoritate Toletani Concilii subnixi præcipimus, ut visitator ab ecclesia, in qua visitationis officium debito non exercet, procuracionem aut procuracionis redemptionem exigere non præsumat. Saluo, &c.

ANNO
CHRISTI
1100.

VI.

Illud etiam iuxta tenorem Lateranensis Concilii firmiter obseruari præcipimus, ut si episcopus aliquem sine titulo certo in diaconum vel presbyterum ordinauerit, tamdiu ei subministret, donec ei in aliqua ecclesia conuenientia stipendia militiæ clericali assignet, nisi forte talis qui ordinatur extiterit qui de sua vel paterna hereditate subsidia vitæ possit habere. Idem in subdiaconi ordinatione statuimus; adiungentes, ut si archidiaconus citra speciale mandatum episcopi sui aliquem prædictorum ordinationi præsentauerit, & is ad eius præsentationem ordinatus fuerit, prædictæ pœnæ subiaceat. Saluo in omnibus, &c.

VII.

Rursus Lateranensis Concilii statuta sequentes præcipimus ut nec prælati, nisi canonica com-

ANNO
CHRISTI
1100.

monitione præmissa, suspensionis vel excommunicationis sententiam proferant in subiectos, nisi forte talis sit culpa quæ in ipso genere suo excommunicationis pœnam inducat: nec subiecti contra disciplinam ecclesiasticam ante ingressum causæ in vocem appellationis prorumpant. Si vero quisquam pro sua necessitate crediderit appellandum, competens ei ad prosequendam appellationem terminus præfigatur, infra quem si prosequi forte neglexerit, libere tunc episcopus auctoritate sua utatur. Si autem in quocumque negotio aliquis appellauerit, & eo qui appellatus fuerit veniente, qui appellauerit, venire neglexerit; si proprium quid habuerit, competentem illi reparationem faciat expensarum; ut hoc saltem timore perterritus, in grauamen alterius non facile quis appellet: præcipue vero in locis religiosis hoc volumus obseruari; ne monachi siue quicumque religiosi, cum pro aliquo excessu fuerint corrigendi, contra regularem prælati sui & capituli disciplinam, appellare præsumant, sed humiliter ac deuote suscipiant quod pro salute sua eis fuerit iniunctum. Ad reprimendam etiam multorum malitiam his duximus annexendum, ut singulis annis in genere solenniter excommunicentur forciarum, periuri supra sacramenta, incendiarii, fures, atrociores, raptores. Ita ut qui scienter in dispendium cuiuslibet peierauerint, non absoluantur; nec eis pœnitentia ab aliquo iniungatur, nisi ab episcopo diocesano, vel eius auctoritate, præterquam in articulo mortis; & tunc eis iniungatur, quod ex quo conualue-

Concil. Tom. 26.

N ij

rint, episcopum adeant ab eo vel eius auctoritate
pœnitentiam suscepturi. Saluo in omnibus, &c.

ANNO
CHRISTI
1100.

VIII.

Sicut in Lateranensi Concilio salubriter a sanctis patribus est prouisum, inhibemus, ne a personis ecclesiasticis deducendis ad sedem, vel sacerdotibus, vel aliis clericis instituendis aut sepeliendis mortuis, aut benedicendis nubentibus, seu pro chrismate, seu quibuslibet aliis sacramentis aliquid exigatur. Si quis autem contra hoc venire præsumpserit, portionem cum Giezi se nouerit habiturum, cuius factum exactione turpi muneris imitatur. His adiicimus ne pro licentia celebrandi diuina a sacerdotibus, vel docendi a magistris aliquid exigatur, & si solutum fuerit, repetatur. De eiusdem etiam auctoritate Concilii prohibemus, ne noui census ab episcopis vel abbatibus aliisve imponantur ecclesiis, nec veteres augeantur, nec partem reddituum suis vsibus applicare præsumant: sed libertatem, quam maiores sibi conseruari desiderant, minoribus quoque suis bona voluntate conseruent. Si quis autem aliter egerit, irritum quod fecerit habeatur. Nulla insuper ecclesiastica ministeria, seu etiam beneficia vel ecclesiæ alicui tribuantur vel promittantur, antequam vacent; ne desiderare quis proximi sui mortem videatur, in cuius locum vel beneficium se credit successurum. Cum enim & in ipsis locis gentilium legibus inueniatur prohibitum, turpe nimis est, & diuini plenum animaduersione iudicii, si in ecclesia Dei futuræ successionis expectatio locum habeat, quam & con-

ANNO
 CHRISTI
 1100.

demnare ipsi gentiles homines curauerunt. Saluo
 in omnibus, &c.

IX.

Cum Deo & sacerdotibus Dei decimas dan-
 das Abraham factis & Iacob promissis insinuent,
 & auctoritas veteris & noui testamenti, nec non
 & sanctorum patrum statuta declarent decimas
 de omnibus, quæ per annum renouantur, præstan-
 das, id inuiolabiliter decernimus obseruandum,
 ita quod occasione mercedis seruientium vel mes-
 sorum decima pars non minuatur, sed potius inte-
 grum persoluatur. Habeant etiam presbyteri pote-
 statem ante autumnum excommunicandi omnes
 fraudatores decimarum suarum, & eosdem secun-
 dum formam ecclesiasticam absoluendi. Huic ad-
 iicimus sanctioni, vt de terris nouiter excultis non
 alias dentur decimæ, quam ecclesiis parochialibus,
 infra quarum limites terræ illæ, de quibus decimæ
 proueniunt, excoluntur. Detentores vero deci-
 marum, iuxta Rothomagensis Concilii constitu-
 tum, si semel, secundo, & tertio commoniti ex-
 cessum suum non emendauerint, vsque ad satisfa-
 ctionem condignam anathematis vinculo ferian-
 tur. Saluo in omnibus, &c.

X.

Statuimus vt in ecclesia, cuius redditus annuus
 quantitatem trium marcarum non excedit, nullus
 instituatur, nisi qui in propria persona ibidem vo-
 luerit deseruire. Statuta etiam Lateranensis Con-
 cilii reuerenter amplectentes decernimus vt cleri-
 ci in sacris ordinibus constituti, si mulierculas in

domibus suis sub incontinentiæ voto tenuerint, aut abiiciant eas, & continenter viuant, aut ab officio & beneficio ecclesiastico fiant alieni. His etiam annectimus, vt clerici non intersint tabernis & publicis potationibus. Hinc etenim accidunt contentiones & rixæ, adeo quod laici quandoque clericos verberantes incidant in Canonem. Qui cum ad papam mittantur, non est æquum quod clerici, qui culpa sua quodammodo tamen dedere delictum, maneant impuniti. Clerici etiam omnes habitum habeant clericalem, & tonsuram canonicam. Archidiaconi autem, & alii in dignitatibus constituti, & presbyteri cappis manicatis vtantur. Saluo in omnibus, &c.

XI.

Vir non contrahat cum aliqua consanguinea olim vxoris suæ; similiter nec vxor cum aliquo consanguineo quondam viri sui. Et susceptus in baptismo non contrahat cum filia baptizantis, vel suscipientis, ante vel post genita. Nec contrahatur aliquod matrimonium sine trina denuntiatione publica in ecclesia, neque si fuerint personæ incognitæ. Sed nec copulentur aliquæ personæ matrimonio, nisi publice in facie ecclesiæ, & præsentate sacerdote, & si secus factum fuerit, non admittantur alicubi in ecclesia, nisi speciali auctoritate episcopi. Nulli etiam coniugatorum liceat iter remotum peregrinationis arripere, nisi mutuo consensu publicato. Saluo in omnibus, &c.

XII.

Diffamati fama publica, vel verisimilibus indiciis

super crimine, de quo vinci non possunt, commo-
neantur semel, secundo, & tertio, vt confiteantur,
& satisfaciant: si vero incorrecti in negatione per-
stiterint, indicatur eis purgatio, & non occasione
pecuniæ captandæ differatur de die in diem, sed
statim primo die, si parata fuerit, suscipiatur, &
canonicum numerum non excedat. Saluo, &c.

XIII.

Affectu pietatis inducti, Concilii Lateranensis
etiam institutione suffulti, decernimus vt vbicum-
que tot leprosi simul fuerint congregati, qui ec-
clesiam cum cœmeterio sibi construere & proprio
valeant gaudere presbytero, sine contradictione
aliqua habere permittantur. Caueant tamen vt in-
iuriosi veteribus ecclesiis non existant. Quod enim
eis pro pietate conceditur, ad aliorum iniuriam no-
lumus redundare. Statuimus etiam, vt de ortis nu-
trimenti animalium suorum decimas tribuere non
cogantur. Saluo in omnibus, &c.

XIV.

Lateranensis Concilii tenore perpenso decerni-
mus, ne fratres templi, vel hospitalis, siue quicum-
que alii religiosi ecclesias, vel decimas, vel alia bene-
ficia ecclesiastica sine episcopali auctoritate de ma-
nu laica recipiant; dimissis etiam, quas contra te-
norem istum moderno tempore receperunt, ex-
communicatos, & nominatim interdictos tam-
quam ab omnibus aliis, iuxta sententiam episcopo-
rum, statuimus euitandos. In ecclesiis suis, quæ ad
eos pleno iure non pertinent, instituendos presby-
teros episcopis præsentent; vt eis quidem de plebis

cura respondeant, ipsis vero pro rebus temporalibus rationem exhibeant competentem. Institutos autem inconsultis episcopis non audeant removere. Si vero templarii siue hospitalarii ad ecclesiam interdictam venerint, non nisi semel in anno ad ecclesiasticum admittantur officium, nec tunc ibi corpora sepelient defunctorum interdictorum. De fraternitatibus autem hæc constituimus, ut, si non se prædictis fratribus omnino reddiderint, sed in proprietatibus suis duxerint remanendum, propter hoc ab episcoporum sententia nullatenus eximantur, sed potestatem suam sicut in alios parochianos suos exerceant, cum de excessibus suis fuerint corrigendi. Quod autem de prædictis fratribus dictum est, ab aliis quoque religiosis, qui præsumptione sua episcoporum iura præripiunt, & contra canonicas eorum sententias & tenorem priuilegiorum suorum venire præsumunt, præcipimus obseruari. Si autem contra hoc statutum venerint, & ecclesiæ, in quibus ista præsumperint, subiiciantur interdicto, & quod egerint eiusdem auctoritate Concilii irritum habeatur & vacuum. Monachi etiam sub precio non recipiantur in monasterio; nec peculium habere permittantur, nec singuli per villas & opida, siue quascumque parochiales ponantur ecclesias; sed in maiore conuentu aut cum aliquibus fratribus maneant, nec soli inter sæculares homines spiritualium hostium afflictum expectent, Salomone dicente: *Væ soli, quia si ceciderit, non habebit subleuantem.* Si quis autem exactus pro sua receptione aliquid dederit, ad canonicos

Ecclef. 4.

cos ordines non accedat: is autem qui accipit, officii sui priuatione mulctetur. Si vero peculium habuerit, nisi ei ab abbate fuerit pro iniuncta administratione permissum, a communione remoueaturs altariss: & qui in extremis cum peculio inuentus fuerit, nec oblatio pro eo fiat, nec inter fratres recipiat sepulturam: quod etiam de diuersis religiosiss præcipimus obseruari. Abbas autem, & qui diligenter ista non curauerit, officii sui iacturam se nouerit incursum. Prioratus quoque, seu obedientiæ, precii datione nulli tradantur; alioquin & dantes & accipientes a ministerio fiant ecclesiastico alieni. Priores uero, cum in conuentualibus ecclesiiss fuerint constituti, nisi pro manifesta causa & rationabili non mutantur; uidelicet si dilapidatores fuerint, si incontinenter uixerint, aut tale aliquid egerint, pro quo amouendi merito uideantur: aut si etiam pro maioris necessitate officii fuerint transferendi. Et illud præterea dignum adiectione uidetur, ne monachi, aut canonici nigri, uel moniales nigræ, cappis coloratis utantur, sed tantum nigris; nec utantur coopertoriis, nisi nigris uel albis, cum pellibus agniss, uel catiniss, uel uulpiniss. Monachi etiam aut alii religiosi pileis non utantur; nec obtentu peregrinationis claustrum egrediantur. Decernimus etiam, ut in qualibet ecclesia monachorum uel quorumlibet religiosorum suis usibus canonice appropriata uicarius instituaturs prouisione episcopi, honestam & sufficientem sustentationem de bonis ecclesiæ percepturus.